

VEČERNI LIST

Cena po pošti:

za celo leto . R 50.—

za pol leta . R 25.—

za četrt leta . R 13.—

za 1 mesec . R 4.50

Za Ljubljano mesečno 4.50

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 88

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 30 vin.

Posamezna številka 30 vin.

Predstavništvo za jugoslovanski Jadran!

Demokratov in socialistov ml.

LDU Belgrad, 26. marca. Osemdeseti redni sestanek začasnega narodnega predstavništva odpravi predsednik Pavlovič ob sedemnajstih. Ko se je prečital zapisnik, ugotavlja poslanec Pešič (Demokratska zajednica), da v zapisniku ni zabeleženo, da je predsednik na prejšnji seji odredil odmor, da je po odmoru izvršil »proživko« in da je konstatiral, da vlada nima kvoruma. Prosi, da se to popravi. Tajnik skupščine g. Manojlovič sprejeme ta popravek. Nato se prečitata dve interpelaciji poslancev Kristana in dr. Lončarja, prva o bednem stanju uradnikov v Belgradu, naslovljena na predsednika vlade, druga o bednem stanju nižjih uradnikov v vsej državi, naslovljena na predsednika vlade, ministra notranjih stvari in finančnega ministra. Predsednik ugotavlja, da ni nikakršnih vprašanj več in da vsled tega prehaja na dnevni red.

Pred prehodom na dnevni red stavlja poslanec Petrovič (radikalec) na predsednika skupščine vprašanje z ozirom na jadranski problem, ki se približuje poslednji fazi. Za to vprašanje je ogromno zanimanje prebivalstva od Triglava do Vardarja in od Albanije do Baranje, in v parlamentu obstaja isto čuvstvo, kakor to dokazuje g. dr. Smoldaka o priliki debate o vladni deklaraciji na zadnji parlamentarni konferenci. Skupščina je sklenila, da se izvoli parlamentarni odsek, ki se bo bavil z rešitvijo jadranskega vprašanja, ter je bilo sklenjeno, da vsaka skupina delegira po enega člana. Telega odseka še danes ni. Predsednikova briga bi bila, da privede skupine v zajednico, da bi zastopale naše interese v jadranskem vprašanju. Vpraša g. predsednika: Ali bo seja, ali ne?

DEMOKRATI IN SOCIALISTI SE NE BRIGAJO ZA JADRAN!

Predsednik: Nekaterim klubom sem poslal pisma, druge pa sem prosil ustno, da jim prej izjavijo, katere zastopnike bodo izvolili v ta parlamentarni odsek, pa še do danes nisem prejel odgovora od vseh skupin. (Vzklik: Od katerih ne?) Predsednik: Nisem dobil še odgovora od demokratskega kluba in socialističnega kluba. Ker se ni vseh članov, se odsek ni mogel sestaviti. Kar se tiče seje, na kateri bi morala biti manifestacija, ni dosedaj še nihče zahteval, da se skliče. Poslanec Petrovič obzaruje to postopanje skupin in se ne zadovoljuje s tem, da te seje še ni bilo. Misli, da bo predsednik čimprej privedel to željo narodnega predstavništva do dejstva.

IZJAVA MINISTRA SPALAJKOVIČA.

Nato povzame besedo minister Spalajkovič, ki poda nastopno izjavo: Gospodje narodni poslanci! Z ozirom na takratno sejo in z ozirom na negotovost, kaj bo z bodočimi sejami, smatram za svojo dolžnost, da pri tej priliki izrečem nekoliko besedi o onem vprašanju, ki nas toliko interesira. (Cujmo!) Smatram to za svojo dolžnost radi pomirjenja celokupnega našega naroda, posebno radi pomirjenja onega njegovega dela, ki nestrpljivo čaka na tak pomirljiv glas

MEDNARODNA DELAVSKA KONFERENCA.

LDU, Pariz, 26. marca. (DunKU-Brezg.) V Londonu zborujoči upravni odsek mednarodnega delavskega urada je sklenil, da se sestane mednarodna delavska konferenca leta 1921 v Ženevi, in sicer začetkom prihodnjega leta.

POMOČ SREDNJI EVROPI

LDU, Kodanj, 26. marca. (DunKU) »Tivende Dagens« doznava, da bo ta mesec v Kodanju pripravljena konferenca za dovolitev kreditov Srednji Evropi; udeležili se je bodo zastopniki danske, švedske in norveške vlade in pa ravnatelj angleškega kreditnega poslovanja Goode.

NIKITA PROSJAČL

LDU, Dunaj, 26. marca. (ČTU) »Wiener Montag« poroča iz Curiha: V pojasnilu o nujni prošnji kralja Nikite je izjavil po »Matinu« zastopnik vlade v angleški gosposki zbornici, da ententa glede črnogor-

glede negotovosti njegove usode. (Posl. Pešič: Zato bi bilo treba posebne seje.) Spalajkovič: Tiče se vprašanja, ki ga je postavil g. Petrovič, in smatram, da ima tukaj vsak od nas dovolj patriotizma, da bo poslušal do konca ono, kar moram danes povedati narodni skupščini. Nadejam se, gospoda, da vprašanje o kvorumu za Vas nima toliko važnosti, kakor jadransko vprašanje. V svoji deklaraciji je vlada rekla, koliko brige je povzročalo to vprašanje našim zaveznikom. Vlada je obenem izjavila nado, da se vprašanje približuje rešitvi, izjavila je tudi svoje zaupanje v pravičnost zaveznikov. Ali gospoda, imel sem priliko, da Vas poučim podrobno o posameznih fazah, skozi katere je šlo to vprašanje tekom prošlega leta, kakor tudi začetkom tega leta. Gospoda! Mogli bi presojati, da se uverite, da se nam je dosedaj v jadranskem vprašanju delala sama krivica. K sreči so se v poslednjem času pojavili posebni znaki in indicije, ki kažejo, da bo rešitev tega vprašanja krenila na drugo pot. Mi tudi ničesar drugega ne zahtevamo. Ne bom tu ponavljal onega, kar sem govoril o izmenjavi not med nami in našimi zavezniki, posebno začetkom tekočega leta. Ustaviti se hočem samo pri zadnjem zelo značilnem znaku, pri izjavi, ki jo je podal predsednik italijanske vlade nedavno v parlamentu: »Zahtevali smo, zahtevali bomo pravično rešitev vprašanja ter ne bomo nikdar zahtevali od Jugoslovenov, kar bi bilo, ali kar bi se videlo kot krivica. Mi in naši sosede imamo interese, da živimo v odnosi dobrega prijateljstva in s tem se bo razreševalo vprašanje o mejah. Mi mislimo, da se bomo s trgovskimi pogodbami in intimnimi kulturnimi odnosi približali jugoslovenskemu narodu. Da bomo dosegli pravično rešitev, je potrebna resna diskusija v parlamentu. Prišel je trenotek velike odgovornosti in zunanji politiki in zavzeti mora svoje mesto vsaka stranka in vsaka oseba mora občutiti svojo odgovornost.«

Gospod! To velja tudi za nas. Smatram, da je velika sreča, da je v tako težkem momentu narodno predstavništvo zbrano in ako bi tudi ne bilo nobenega drugega razloga, razen tega za nas tako važnega zunanjega problema, bi bil ta razlog zadosten, da se skliče narodno predstavništvo in da se skozi usta narodnih poslancev mora slišati glas naroda in da mora biti v inozemstvu vsakdo uverjen, da je ves narod enodušen, kadar gre za njegove življenjske interese. Gospoda! Na vas je, da pretresete to vprašanje in da doženete, kaj so naši interesi v tem vprašanju, da izjavite svojo nado, da se vodi zanj briga, da bomo znali tudi mi braniti svojo rešitev, ki bo, kakor pričakujemo, zares utemeljena na pravici in pravičnosti, kakor je govoril g. Nitti, ker samo tako rešitev moremo sprejeti. (Burno ploskanje.)

Na to je govorilo več govornikov. Posl. Gostinčar je trdo prijel in razkrinkal demokratsko jugoslovanstvo. Seja je bila precej burna.

skega vprašanja doslej sploh ni nastopila, ker ga smatra kot sestavni del jadranskega problema.

ČEŠKI ČASNIKARJI IN TISKOVI ZAKON.

LDU, Praga, 26. marca. (ČTU) Včeraj so se zastopniki časnikarske organizacije posvetovali o vladnem načrtu novega tiskovnega zakona. Poročilo o tem posvetoivanju poudarja, da se niti en govornik ni izjavil za ta načrt. Noben izmed odsekov, sestavljenih po časnikarskih organizacijah, ne bo izdelal poročila o odgovoru na vladni načrt. Stopiti se namerava v stik z izdajatelji listov ter posameznimi strankami, da se ustvari tiskovni zakon, ki bo dejansko prinesel svobodo tiska, ne pa jo omejeval.

Širite „Večerni list“!

V izvoženem tiru.

Bivši voditelj dunajskih krščanskih socialcev princ Lichtenstein je umrl. Izza smrti dr. Luegerja je on načeloval stranki, ki jo je ustanovil rajni dr. Lueger. Ta stranka se je nazivala krščansko-socialno, čeprav zadnja leta v njej ni več prevladovala misel krščanskega socializma. Bolj in bolj so se v stranki pojavljali dve struji: meščanska, pod vplivom takozvanega katoliškega plemstva, in delavska, ki je imela svoje središče v krščanskih delavskih organizacijah. Delavstvo je tvorilo svojo politično stranko, dunajsko meščanstvo je bilo zopet posebej organizirano v lastni dunajski stranki in kmetstvo ljudstvo na deželi v svoji. Vsem tem političnim panogam je načeloval stari princ, ki se je v svojih mladih letih mnogo pečal s socialnimi vprašanji, ki pa se načelno nikdar ni mogel osvoboditi popolnoma svojih plemiških tradicij.

Na zadnjem zboru zaupnikov iz cele avstrijske republike je bil izvoljen za naslednika z bolnemu princu delavec Kunschak, znani voditelj kršč. delavstva. Ta izvolitev je za celo avstrijsko krščansko-socialno gibanje pomenila sunek na levo. Izrečno povdarjamo, da nas je ta izvolitev razveselila s stališča kršč. delavske organizacije. Vendar smo vkljub temu morali biti previdni v svoji izjavi, ker smo se bali, da tudi sedanje vodstvo kršč. soc. stranke v Avstriji ne bo kos nalogam sedanjega časa.

Tu pa nam z Dunaja prihaja naslednja vest: »Katoličani dunajske nadškofije imajo 25. in 26. t. m. na Dunaju katoliški shod, ki se je otvoril 24. t. m. zvečer z govori, kateri so imeli odkrit monarhistični značaj. Grof Walterskirchen je dejal v svojem govoru: Slavna, pobožna dinastija je morala pobežniti iz domovine. Še na predvečer svojega padca se je klanjala sv. Evarhristiji. Nobena pesem Andreja Hoferja se ne bo več glasila, nobena Radeckega koračnica se ne bo več svirala, ne bo več zadonela pesem: »Prinz Eugen der edle Ritter.«

Vodilni krogi avstrijskih kršč. socialcev so idejno zaostali. O tem po gorenjem tem poročilu ne more biti več dvoma. Grof Walterskirchen je govoril. Mu bo li delavec Kunschak odgovoril? Kot katoličani, kot načelni zagovorniki krščanskega socialnega gibanja obzaruje, da so bile izrečne te besede. Pred očmi imamo franc. katoličane, ki se niso mogli otrestiti spominov na čase kraljestva ter so le od spominov na preteklost izgubili pogled v bodočnost. V teh smereh se giblje sedaj tudi avstrijsko plemstvo, katero ima posredno ali neposredno še vedno velik vpliv na dogodke v Avstriji.

Osebnost lahko vsak sočustvuje z usodo cesarja Karla, spoštuje njegovo družino radi nje verskega prepričanja. Toda v času, ko ljudske množice ginejo telesno vsled pomankanja vsakdanjega kruha ter propadajo duševno v protikrščanskemu socializmu, v teh časih revolucije duhov bi nobena struja ne smela svojih idej obesati na osebe posameznih bivših vladarjev, najsi so bili ti res še tako vzorni katoličani. Danes ne delajo politike cesarji ali kralji, marveč ljudstvo. Razumemo, da se stara avstrijska aristokracija ne more povzpeti do tega umevanja. Ne razumemo pa, kako naj taki ljudje v krščanski ljudski organizaciji še kaj veljajo.

Ljudske množice pričakujejo danes mnogo več ko pa le lepih besed o vladarjih. Kdor hoče, da bodo te množice zopet deležne krščanske in socialne misli, naj se postavi na resnično široko stališče krščanstva ter naj deluje med ljudstvom v onem socialnem smislu, ki ga nam veva sedanja doba.

NEMŠKA PROPAGANDA MED ČEHO-SLOVAKI.

LDU, Praga, 26. marca. (ČTU) »Bohemia« poroča, da se je sporazumno s petimi nacionalističnimi nemškimi političn. strankami in v zvezi z nemško-politično poslovnično osnovala nemška poročevalna družba z omejeno zavezo. Namen te družbe je organizirati nemško brzojavno in telefonsko poročevalno službo v tu- in inozemstvu, izdajati časopise, poučne spise ter

ustanoviti nemški založniški zavod za propagandne spise v tu- in inozemstvu, in sicer v interesu vsega nemštva.

Pismo iz Srbije.

Belgrad, 24. marca 1920.

»Srbi so vedno imeli velike simpatije za Slovence. Sedaj so se te simpatije na žalost precej ohladile vsled strankarskih preprirov in škandaloznega pisanja enega dela dnevnega časopisja, ki se krmi iz ljubljane z obrekovanjem najzaslužnejših slovenskih mož. Masa, vedno žejna sez zacij, pa verjame vse. To ni dobro in bojim se, da bo to razkrojevalno delo imelo zle posledice.«

Kdo to piše? Naš rojak Slovenec iz zapuščenega kota v Srbiji, ki ni bil nikoli »klerikalec«, nikoli »papist«, toda mož ki ima več smisla za državotvornost, nego državotvorna in edino zveličavna Demokratska zajednica. Tu naj si ogledajo svoje delo dr. Kramer, »Beogradski Dnevnik« s Krstom Cicvaričem, »Pravda«, »Eposha«, »Politika«, »Riječ SHS« in vse drugi taki balkanski revolverji. Naša plemena hočete ogoljupati za ljubezen. V rodu sejete sovraštvo in grmite proti separatistom.

Dr. Kramer! Kdo Vas je poznal do prevrata, kaj ste storili do tega časa za domovino? Pisali ste strankarsko zavita dunajska poročila. Kaj ste storili po prevratu? Mnogo, in ves jugoslovanski rod Vas bo pomnil, ministar izvoznic in publi diletant v trgovski politiki. Narod Vas bo pomnil rod za rod in bo obračunal z vsako politično Kramarijo. Vas obdolžujemo in obtožujemo, da ste krivi, če se slovenski in srbski rod ne bosta več umela, kakor bi moral brat brata.

Ali se še spominjate dopisa iz Belgrada ob priliki »valutne reforme«? In minister dr. Kramer je s svojo spretnostjo in s tehtnimi razlogi dosegel, da so se sprejeli njegovi predlogi. Je bil tenor vseh hvalnic. Minister Kramer ni ugovarjal tem vestem, dr. Brezigar je pa njegov predlog zagovarjal. Berite časopise, demokratske časopise iz tistih dni, da boste videli demokratske luči. Da sedaj pišejo proti tej reformi, ne poročajo belgrajskim listom, pač pa denuncirajo z zavitimi poročili naše ljudstvo, hujškajo srbsko ljudstvo proti drugačni izmenjavi in kažejo po svojih trobilih na slovenski rod kot zločinca, ki je kriv, da je sploh krona na svetu.

In finančni strokovnjak vseh strokovnjakov dr. Brezigar. Če je ušel dunajski kazni za svoja »mučeniška« dejanja, ne bo ušel obsodbi in zaničevanju slovenskega ljudstva. Ljudstvo, ta mož je tisti, ki je predlagal v svoji nevednosti, naj se krona markira in odtegne 20 odstotkov, češ da bo krona rastle, ker je bo manj. Odtegljaj so spravili zopet v promet, čem so poskočile. Vprašali bi finančnega strokovnjaka, kdaj misli zopet osrečiti narod s svojim znanjem. Brezigar, Brezigar, bolje bi bilo, da si ostal v doberdopski luži, kakor da si blagoslovil ujedinjene brate s svojo modrostjo.

Brezigarja obtožujem, da je soudeležen, ko so demokrati ukradli narodu milijardo. Tudi on je kriv, če se vsled razlike med krono in dinarjem obrača v pokrajnah preko Save nezadovoljnost proti onemu delu našega naroda, ki živi v Srbiji. Koliko truda bo stalo, preden bomo narodu dopovedali, da so samo tisti maloštevilni demokrati krivi te finančne kolobocije in so obenem valuto reševali in z valuto veržili, samo tisti maloštevilni demokratje, ki bodo ob volitvah dobili svoje in svoje »zlahte« glasove.

Še en neodrešenec je, ki mu bo naš narod pel »hvalo«, ker ga je denunciral srbskemu plemenu.

Dr. Puci Narod, ne pozabi tega imenali žalil je slovenskega kmeta, žalil je večino naroda, denunciral in pljuval na slovenski rod. Zastrupljaj čisto čustvo ljubezni poroštenega srbskega ljudstva in žalil tvoje versko prepričanje.

Gospodje, le dajte tako naprej, le sejte mržnjo med plemena; slovenski rod bo obstal, če je obstal do sedaj, toda vas bo pobral vihar in takrat šele se bosta možla objeti slovenski in srbski brat, šele

